

Scenariokaart *School Shooting*

Kenmerken

Een school shooting is een 'high impact' crisis. U zult veel ogen op u gericht zien. De media-aandacht zal enorm zijn. Uw schoolnaam wordt synoniem voor de schietpartij. En het is een type crisis met veel emotionele impact.

- **Parallellen**

Er zullen snel parallellen getrokken worden met andere school shootings en vergelijkbare schietdrama's.

- **Onduidelijkheid**

Kort na de shooting zal er veel onduidelijkheid zijn over de slachtoffers, aard van de verwondingen en ziekenhuizen waar mensen heen zijn gebracht. Dit terwijl media en vooral familie, docenten en scholieren/studenten duidelijkheid willen. De onduidelijkheid duurt per definitie vele uren (8-24 uur).

- **Voorinformatie**

Het zal niet lang duren voordat er geruchten ontstaan en brokjes informatie omhoog komen. De schutter 'lekt' vaak al informatie over zijn daad. Waarom deze signalen niet zijn opgemerkt, zal onderwerp van debat worden. U kunt hiervoor als medeverantwoordelijke worden gezien.

- **Regie en controle**

U zult zeker in de eerste uren en dagen beperkte controle voelen over wat er om u heen gebeurt. Dat is gebruikelijk in een crisissituatie. Een gebouw kan bijvoorbeeld meerdere weken afgesloten zijn i.v.m. sporenonderzoek en herstel.

- **Effecteigenaar**

Als onderwijsinstelling ondervindt u vooral de gevolgen van een shooting. De emotionele en praktische effecten. Dat betekent dat u zich vooral moet buigen over de zorg voor slachtoffers, de continuïteit van het onderwijs en de nafase.

- **Strafrechtelijk onderzoek**

Het OM leidt het onderzoek naar strafbare feiten. Over het onderzoek heeft u geen zeggenschap en uw invloed daarop is beperkt. Studenten en medewerkers kunnen wel onderdeel worden van dit onderzoek. Dat vergt professionele begeleiding.

Toelichting scenariokaart

De scenariokaart school shootings is speciaal ontworpen voor crisisteams van onderwijsinstellingen. Deze scenariokaart helpt u om de specifieke kenmerken van dit type scenario te doorzien. Belangrijke patronen, maatregelen en aandachtspunten zijn in beeld gebracht. Een scenariokaart is een hulpmiddel om uw achterstand bij acute crisissituaties te verkleinen.

Aandachtspunten

Er is waarschijnlijk al veel gebeurd wanneer u als crisisteam voor het eerst bijeenkomt. De hulpdiensten zullen gealarmeerd en in actie zijn, er is waar mogelijk al ontruimd, betrokkenen zijn opgevangen en de media hebben zich (massaal) gemeld.

- **Taak instelling**

Beschouw het in veiligheid brengen van, en de zorg voor medewerkers, leerlingen en derden als uw eerste prioriteit. Probeer van zoveel mogelijk leerlingen NAW- gegevens te noteren om een latere match mogelijk te maken. Als er grote groepen leerlingen moeten worden opgevangen doet u dit in samenspraak met de politie en de gemeente.

- **Vragen beantwoorden**

Vang de eerste golf van vragen en reacties zo goed mogelijk op. Instrueer receptie(s) over hoe om te gaan met telefoontjes en wat ze kunnen antwoorden. Regel ook zo snel mogelijk een structurele oplossing, bijvoorbeeld een call center of een gezamenlijk nummer met de gemeente.

- **Samenwerking met bevoegd gezag**

Zorg dat u direct aansluiting vindt bij het bevoegd gezag. De burgemeester en de hoofdofficier zijn gealarmeerd en komen veelal in crisisberaad bijeen als 'driehoek' of gemeentelijk beleidsteam.

- **Betrokkenen**

Breng in beeld wie allemaal betrokken zijn en uw aandacht vragen ('stakeholderanalyse'). Deze doelgroepen bedient u op maat. Communiceer overigens nooit zelf over het aantal slachtoffers. Dat doet het bevoegd gezag. Communiceer ook geen persoonlijke informatie over leerlingen en/of personeelsleden.

- **Communicatie**

Houd er rekening mee dat u uw communicatie afstemt met de gemeente en het Openbaar Ministerie. Zowel de boodschap, timing als afzender. Doe dat voor alle disciplines, dus niet alleen voor persvoorlichting. Stem af wie welke informatie krijgt en verwijs actief naar elkaar door. Vergeet ook uw interne communicatie niet.

- **Structuur & discipline**

Om overzicht te krijgen en rust in de chaos is het van belang om structuur aan te brengen. Het moet duidelijk zijn wie welke rol heeft, hoe informatielijnen lopen, wanneer u bijeenkomt en wat er in de eerste uren te doen staat. Leg dat zoveel mogelijk vast, want er gebeurt zoveel dat acties of besluiten snel buiten beeld raken.

- **Expertise**

Stel vast welke expertise u nodig heeft in deze situatie en of u die zelf in huis heeft. Denk aan communicatie, crisismanagement, psychosociale nazorg en bijvoorbeeld juridische expertise.

Speler

Rol en taak

Ministerie van OCW

- Draagt systeemverantwoordelijkheid voor het onderwijs.

Onderwijsinspectie

- Heeft bij een school shooting een ondersteunende taak richting de instelling.
- Rapporteert na afloop over de gebeurtenissen, de acties van de instelling en de aanbevolen vervolgstappen.

Politie

- Kan ondersteunen in de nafase bij de wederopbouw van de school.
- Interveniërende, ordeherstellende en opsporende rol. Primaire taak is om de dreiging te stoppen. Interventie is geen automatisme.
- De politie kent een amokprocedure. Kern van de procedure is om de schietpartij te stoppen door de gedachtegang van de schutter te verstoren.

Openbaar Ministerie

- Draagt verantwoordelijkheid voor het strafrechtelijk onderzoek en beslist over de inzet van arrestatie- en aanhoudingseenheden.

Gemeente

- Bepaalt de omvang van de plaats delict en wie wanneer toegang heeft tot plaats delict.
- De (loco) burgemeester is verantwoordelijk voor openbare orde en veiligheid.
- Bij een school shooting zal er een beleidsteam bijeenkomen. De burgemeester zit dit team voor.
- Heeft een rol op het gebied van bevolkingszorg, zoals opvang en verzorging, registratie, schademanagement, rouwbijeenkomsten en communicatie.

GHOR/GGD

- Hulpdiensten bieden geneeskundige en psychosociale zorg. Maak afspraken over hoe u leerlingen, docenten en andere betrokkenen informeert over deze zorg.
- Overleg wat u als onderwijsinstelling kunt betekenen op het gebied van psychosociale nazorg of steun vanuit maatschappelijk oogpunt.

Slachtofferhulp

- Kan via case managers over een lange periode zorg en juridische ondersteuning bieden aan nabestaanden en overige betrokkenen.

Zorgen voor morgen

In de acute fase begint u al met nadenken over de komende dagen, weken en soms zelf jaren. Tien tips.

1. **Onderwijscontinuïteit:** het onderwijs moet op enig moment hervat worden. Bepaal hoe en wanneer.
2. **Rouwen en herdenken:** voorzie in een plek en/of momenten van samenkomst, rouw en herdenking.
3. **Psychosociale nazorg:** draag zorg voor een goede opvang, begeleiding en doorverwijzing van studenten en medewerkers die last hebben van psychische klachten.
4. **Informeren:** bepaal hoe u medewerkers en studenten blijvend kunt informeren over afwikkelingen.
5. **Nazorg aan betrokkenen (waaronder ouders):** de impact zal lang voelbaar zijn. Bepaal hoe en hoeveel nazorg u wilt bieden.
6. **Evalueren en leren:** van iedere crisis kunt u leren door te evalueren en verbeteringen door te voeren. Maak een eigen feitenreconstructie die input kan zijn voor extern onderzoek.
7. **Extern onderzoek (b.v. inspectie):** uw handelen zal onder de loep worden genomen. Stel iemand aan die vragen en verzoeken van, en reacties op onderzoekende instanties coördineert.
8. **Strafrechtelijk onderzoek:** zorg dat u in een vroeg stadium contact heeft met het OM. Wat gebeurt er wanneer? Wie zijn onderwerp van onderzoek? Schakel hiervoor specialistische juridische ondersteuning in.

9. **Dossier & verantwoording:** bepaal hoe, wanneer en naar wie u verantwoording moet of wilt afleggen. Richt goede rapportages in en leg vanaf het begin een dossier aan.

10. **Vipbezoek:** bepaal of, wanneer en hoe u vipbezoek wilt ontvangen en durf ook nee te zeggen.

Relevante informatie

Vergeet uw eigen crisisplannen en draaiboeken niet. Maar raadpleeg ook:

- Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing, nummer 23, Onderwijs. April 2012.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Handreiking Preventie en Omgaan met Schoolaanslagen. April 2011.
- Amok – Je Kunt Niet Afwachten. Artikel in Blauw, No. 14 (9 juli 2011).
- Zannoni, M. En nu...? Handboek voor de nafase van incidenten, rampen en crises. Boom Juridische Uitgevers, Den Haag 2010.
- COT/UvA, Copycat - Een Fenomeenonderzoek. Den Haag, augustus 2011.
- Beschikbare evaluaties van vergelijkbare scenario's.

Over het COT

Het COT is een gespecialiseerd bureau op het gebied van veiligheids- en crisismangement. Advies, onderzoek, en training en oefening vormen de basis van onze dienstverlening. Het COT is een volledige dochteronderneming van Aon Nederland.

Koninginnegracht 26 | 2514 AB Den Haag | t 070 312 20 20 | f 070 312 20 12 | e cot@cot.nl | www.cot.nl

